

Gemeente als plaats van rusteloosheid

Kortgeleden praatte ik met iemand die op het punt stond te bedanken als lid van een Baptistengemeente en zich aan te sluiten bij een pinkstergemeente. Ze had, na lang zoeken, gedacht in de Baptistengemeente een geestelijk thuis te vinden. Maar in de loop der tijd was ze er steeds meer dingen gaan missen: vrijheid om in de diensten spontaan uiting te geven aan je geloof en echte evangelisatie ijver. Ik vroeg haar: 'Denk je het in gemeente X nu gevonden te hebben?' Ze aarzelde. Toen zei ze: 'Ja, ik denk van wel. Maar merkwaardig genoeg hoorde ik dat er in die gemeente een groep leden is die bidden om een opwekking in hun gemeente.'

Rusteloosheid als element in geestelijke ervaring.

Je eerste reactie is er snel een van ergernis. 't Is ook nooit goed! Je hebt christenen en geloofsgemeenschappen die kennelijk leven van een sfeer van alsmáar zoeken! Er zit in sommige delen van de christenheid een diep gewortelde rusteloosheid: met name tref je dat aan in gemeenschappen die leven in de sfeer van opwekking, geestelijke vernieuwing en beweging door de Geest. De opwekking moet steeds opnieuw opgewekt worden. De vernieuwing moet telkens weer vernieuwd worden. De beweging is steeds op zoek naar beweging. Een kerkelijk christen zal hierover geïrriteerd de schouders ophalen. Geestelijke onrust! Labiele figuren die het nergens kunnen vinden! Gelovigen met overspannen verwachtingen, altijd op zoek naar de ideale gemeente in Nergensland! Maar ook de in menig opzicht nu zo gevestigde kerken van de reformatie hebben die onrust gekend. Een eeuw na de kerkreformatie kwam in Nederland de leus op: 'Ecclesia reformata semper reformanda', d.w.z.: 'De Hervorming moet steeds opnieuw hervormd worden'.

Onder dit thema trachtte een beweging van kerkleden, bekend onder de naam 'de nadere reformatie' het gereformeerde geloofsleven te verlevendigen, door de aandacht voor de *leer* over het geloof te leiden naar de *ervaring* van het geloof. Zelfs de rooms-katholieke kerk, waar orde en eenheid altijd hoog in het vaandel geschreven hebben gestaan, heeft geestelijke vernieuwingsbewegingen gekend. In de middeleeuwen zochten groepen gelovigen vernieuwing in de ervaring van het werk van de Geest en in de ervaring van een leven van consequente navolging van Christus. Zij pasten niet in de vaste kerkelijke kaders. Zij zochten nieuwe wegen en kwamen hierdoor in conflict met de paus. De beweging rond Franciscus van Assisi is hiervan wel het meest bekende voorbeeld. Kort en goed: de kerkgeschiedenis leert, dat rusteloosheid eigen is aan geloofsgemeenschappen met grote aandacht voor ervaring, beleving, geestelijke vernieuwing en opwekking.

Baptistengemeenten leven gedeeltelijk bij de gratie van dit rusteloze zoeken.

Het is zeer de vraag of we die rusteloosheid alleen maar negatief moeten waarderen. Als je dat doet, snijd je als baptist in ieder geval diep in je eigen vlees. Tot op de dag van vandaag groeien baptisten gemeenten voor een belangrijk deel bij de gratie van rusteloos zoeken van gelovigen, binnen en buiten de kerken. Onze gemeenten zijn opgenomen in die brede stroom: van rusteloosheid die door de christenheid gaat. In die stroom spoelen gelovigen onze gemeenten binnen, en vaak spoelen ze er later weer uit. Wat moet je hiervan denken? Wij moeten door die stroom heen. En - die kant zit er ook aan! - veel van zulke zoekende christenen moeten door onze gemeenten heen. Sommigen vinden in de baptistengemeenten een geestelijk dak boven hun hoofd. Anderen moeten kennelijk door onze gemeenten heen om het elders te vinden.

U had misschien verwacht dat ik hier kritische opmerkingen zou plaatsen. Kritische opmerkingen over christenen die 'eeuwige zoekers' zijn. Kritische opmerkingen over onze gemeenten die niet in staat blijken zulke zoekers het te laten vinden. Zulke opmerkingen zijn best te maken. Ik doe het niet. Ik volsta met: 'Wij moeten door hen heen'. En: 'Velen van hen moeten door ons heen'. Ik beperk me hier tot deze opmerkingen. Omdat hierin iets van het karakter van onze baptistengemeenschap aan de dag treedt. Baptistengemeenten leven op de grens van gevestigde kerken en geloofsbewegingen. We hebben het beide in ons. De nadruk op de beleving en het daarmee samenhangende zoeken van de beweging, en de orde en vaste structuren van de kerk. We leven op de grens van beide. Dat maakt dat er in onze gemeenten veel grensverkeer is.

De Geest als onruststoker.

Er is nog een overweging die het twijfelachtig maakt of je die rusteloosheid zondermeer negatief moet beoordelen. Een overweging die veel fundamenteeler is dan de vorige. Een Bijbelse overweging. In de gemeente is de heilige Geest de aanstichter van een rusteloosheid die wezenlijk is voor de gemeente. Paulus schrijft in Rom. 8:23: 'Wij die de Geest als eerste gave ontvangen hebben, zuchten bij onszelf in de verwachting van het zoonschap'. Dit

zuchten heeft een karakter van een heilige onvrede met het onvolkomene, het voorlopige van ons huidige christelijk leven. Dat mag je ook toepassen op de beleving van de gemeente. De Geest maakt dat je geen genoegen kunt nemen met de gemeente zoals die reilt en zeilt. Ook al is het er best fijn en goed: er is iets beters! De Geest is niet de goddelijke bevestiging van kerkelijke tradities, baptisten goede manieren, de orde van een gemeentelijke status quo. De Geest is öde eerste gaveö (Rom. 8:23). Hij is de eerste ervaring van de toekomst met Christus. En die ervaring wekt een heilige rusteloosheid. Een gemeente waarin de Geest werkt is op zoek naar de volmaaktheid van de toekomst, waarvan zij in de Geest al een voorproefje heeft.

Ik roep niet op tot chaos. Daarvoor ben ik zelf teveel gesteld op orde. Ik voer geen pleidooi voor een rusteloos zoeken dat voortkomt uit geestelijke labiliteit of uit een cultus van ontevredenheid. Ik probeer alleen duidelijk te maken dat er een rusteloos zoeken is dat eigen is aan het werk van de Geest en dat hoort bij een geloofsgemeenschap met nadruk op geestelijke ervaring. Wanneer we als baptisten gemeenten trouw aan onszelf willen zijn - ik bedoel: trouw aan wat de Heer onze gemeenschap gegeven heeft - zullen we hier doorheen moeten willen gaan. Telkens opnieuw. Alleen zo kunnen we gemeente zijn.

Olof de Vries